

ISSN 2522-4077 (Print)
ISSN 2522-4085 (Online)
DOI: 10.32782/2522-4077-2026-216

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

**Серія:
ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ**

Випуск 1 (216)

Видавничий дім
«Гельветика»
2026

Наукові записки. Серія: Філологічні науки. Випуск 1 (216). Кропивницький: Видавничий дім «Гельветика», 2026. 368 с.

До Наукових записок увійшли статті, присвячені дослідженню актуальних питань історії української та світової літератури, теорії літератури, компаративістики, проблемам українського та зарубіжного мовознавства в аспекті лінгвокультурології, лінгвокогнітивістики, етнолінгвістики, дискурсології й психолінгвістики, теорії та практики перекладу й прикладної лінгвістики, розвитку та функціонування мов у поліетнічному та полікультурному просторі, значущих аспектів фахової підготовки сучасного вчителя-філолога, перекладача та фахівця з прикладної лінгвістики. Збірник розрахований на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів факультетів української філології, іноземних мов, учителів-словесників, перекладачів.

Збірник зареєстровано в міжнародних наукометричних базах Index COPERNICUS, Google Scholar, Academic Journals, Research Bible, WorldCat та Index NSD (the Norwegian Register for Scientific Journals, Series and Publishers).

РЕДКОЛЕГІЯ:

Фока Марія Володимирівна (головний редактор), доктор філологічних наук, професор, проректор з наукової роботи, професор кафедри германських мов, зарубіжної літератури та методик викладання, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, Україна;

Білоус Олександр Миколайович, кандидат філологічних наук, професор, професор кафедри перекладу, прикладної та загальної лінгвістики, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, Україна;

Громко Тетяна Василівна, доктор філологічних наук, доцент, доцент кафедри української філології та журналістики, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, Україна;

Гундаренко Олена (Hundarenko Olena), кандидат філологічних наук, старший викладач Інституту медіаматичних досліджень та культурної спадщини, Жилінський університет, Словаччина;

Лакова Марта (Lacková Marta), доктор філософії, старший викладач, Жилінський університет, Словаччина;

Лелакова Ева (Leláková Eva), кандидат наук, старший викладач, Жилінський університет, Словаччина;

Міняйло Роман Вікторович, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української лінгвістики, літератури та методики навчання, Кошарський заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, Україна;

Ніца Давидович (Nitz Davidovitch), доктор наук, професор, професор, завідувач кафедри освіти, завідувач відділу оцінювання якості освіти та академічного навчання, керівник програми підготовки викладачів, Аріельський університет (Ariel University), Ізраїль;

Залужна Ольга Олексіївна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови Навчально-наукового інституту філології, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна;

Кирилюк Ольга Леонідівна, доктор філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української філології та журналістики, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, Україна;

Клочек Григорій Дмитрович, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української філології та журналістики, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, Україна;

Лелека Тетяна Олександрівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри перекладу, прикладної та загальної лінгвістики, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, Україна;

Поліщук Володимир Трохимович, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української літератури та компаративістики, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, Україна.

Ухвалено до друку Вченою радою Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка (протокол № 11 від 30.03.2026 року).

Реєстрація суб'єкта у сфері друкованих медіа:

Рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення № 1396 від 25.04.2024 року.

Ідентифікатор медіа: R30-03957.

Суб'єкт у сфері друкованих медіа: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка (вул. Шевченка, буд. 1, м. Кропивницький, 25006,

mails@cuspu.edu.ua, тел. (0522) 32-17-18).

Періодичність: 4 рази на рік.

Офіційний сайт видання: journals.cusu.in.ua/index.php/philology

Видання «Наукові записки. Серія: Філологічні науки» включено до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») з філологічних наук (В11 Філологія (за спеціалізаціями)) відповідно до Наказу МОН України № 491 від 27 квітня 2023 року (додаток 3).

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення

StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl

ISSN 2522-4077 (Print)
ISSN 2522-4085 (Online)
DOI: 10.32782/2522-4077-2026-216

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
VOLODYMYR VYNNYCHENKO CENTRAL UKRAINIAN
STATE UNIVERSITY

RESEARCH BULLETIN

Series:
PHILOLOGICAL SCIENCES

Issue 1 (216)

Publishing house
"Helvetica"
2026

УДК 08(477.65):80

НЗ4

Research Bulletin. Series: Philological Sciences. Issue 1 (216). Kropyvnytskyi: Publishing House “Helvetica”, 2026. 368 p.

Research Bulletin. Series: Philological Sciences publishes articles devoted to current issues of history of Ukrainian and world literature, theory of literature, comparative studies, Ukrainian and foreign linguistics in terms of cultural linguistics, cognitive linguistics, ethno-linguistics, discourse studies and psycholinguistics, theory and practice of translation and applied linguistics, development and functioning of languages in a multicultural space, significant aspects of professional training of a modern philology teacher, translator, and specialist in applied linguistics. The journal is intended for academic and research staff, postgraduate and undergraduate students of the faculties of Ukrainian philology and foreign languages, philology teachers, and translators.

The Collection is registered in international catalogues of periodical and database Index COPERNICUS, Academic Journals, Reserch Bible, WordCut and Index NSD (the Norwegian Register for Scientific Journals, Series and Publishers).

EDITORIAL BOARD:

Foka Mariia Volodymyrivna (Chief Editor), Doctor of Philology, Professor, Vice-Rector for Research, Professor of the Department of Germanic Languages, Foreign Literature and Methods of Their Teaching, Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University, Ukraine;

Bilous Oleksandr Mykolaiovych, PhD in Philology, Professor, Professor at the Department of Translation, Applied and General Linguistics, Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University, Ukraine;

Hromko Tetiana Vasylivna, Doctor of Philology, Associate Professor, Senior Lecturer at the Department of Ukrainian Philology and Journalism, Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University, Ukraine;

Hundarenko Olena, Candidate of Philological Sciences, Assistant Professor at the Institute of Mediamatic Research and Cultural Heritage, University of Žilina, Slovakia;

Lacková Marta, PhD, PaedDr., University of Žilina, Slovakia;

Leláková Eva, PhD, Assistant Professor, University of Žilina, Slovakia;

Miniailo Roman Viktorovych, ScD in Philology, Professor, Professor at the Department of Ukrainian Linguistics, Literature and Teaching Methods, Municipal Institution «Kharkiv Humanitarian and Pedagogical Academy» of the Kharkiv Regional Council, Ukraine;

Nitza Davidovitch, DSc, Professor, Head of the Department of Education, Head of the Department of Education Quality Assessment and Academic Instruction, Manager of the Teacher Training Program, Ariel University, Israel;

Zaluzhna Olha Oleksiivna, PhD in Philology, Associate Professor, Senior Lecturer at the Department of Theory and Practice of Translation from English of the Educational-Scientific Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine;

Kyryliuk Olha Leonidivna, Doctor of Philological Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Ukrainian Philology and Journalism, Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University, Ukraine;

Klochek Hryhorii Dmytrovych, Doctor of Philological Sciences, Professor, Professor at the Department of Ukrainian Philology and Journalism, Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University, Ukraine;

Leleka Tetiana Oleksandrivna, PhD in Philology, Associate Professor, Senior Lecturer at the Department of Translation, Applied and General Linguistics, Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University, Ukraine;

Polishchuk Volodymyr Trokhymovych, Doctor of Philological Sciences, Professor, Head of the Department of Ukrainian Literature and Comparative Studies, Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, Ukraine.

Recommended for printing by the Academic Council of the Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University (Minutes № 11 dated March 30, 2026).

Registration of Print media entity: Decision of the National Council of Television and Radio Broadcasting of Ukraine: Decision No. 1396 as of 25.04.2024. Media identifier: R30-03957.

Media entity: Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University (Shevchenka str., 1, Kropyvnytskyi, 25000, mails@cuspu.edu.ua, tel. (0522) 32-17-18).

Periodicity: 4 times a year.

Official web-site: journals.cusu.in.ua/index.php/philology

According to the Decree of the Ministry of Education and Science of Ukraine № 491 (Annex 3) dated April 27, 2023, the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on philological sciences (B11 Philology (with specializations)).

Articles are checked for plagiarism using the software StrikePlagiarism.com developed by the Polish company Plagiat.pl

ISSN 2522-4077 (Print)

ISSN 2522-4085 (Online)

© Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University, 2026

© Design “Publishing House “Helvetica”, 2026

ЗМІСТ

ALTGAUZ O. V. ENGLISH-LANGUAGE ONLINE NEWS DISCOURSE AS A COGNITIVE-NARRATIVE PHENOMENON: THEORETICAL FOUNDATIONS AND CLASSIFICATION.....	11
DAVYDENKO I. V., LAVRINENKO I. M., LITOVCHENKO YA. M. CONCEPTS OF INTUITION / PREMONITION / PRESENTIMENT AS ASPECTS OF «I».....	17
NAREPEKHA O. R., HRYTSIV N. M. ADJECTIVES' DEGREES OF COMPARISON IN COMIC DISCOURSE: MEANS OF CREATING HUMOROUS EFFECT.....	30
OLENIKOVA G. O. SPACE, TIME, CHARACTER AS A MODEL FOR ANALYSING COGNITIVE ESTRANGEMENT IN SCIENCE FICTION.....	37
STANISLAV O. V. DOMINANTES LEXICO-SÉMANTIQUES ET STYLISTIQUES DANS LA RÉALISATION DE LA STRATÉGIE INTERMÉDIALE DANS LES TEXTES LITTÉRAIRES DE P. QUIGNARD.....	44
SHEVCHENKO I. S., BONDARENKO I. V., ONISHCHENKO N. A. DISCURSIVE STRATEGIES OF POPULISM IN DONALD TRUMP'S RHETORIC.....	51
SUIMA I. P., NOVIKOVA O. V. IT VOCABULARY AS A COMPONENT OF PROFESSIONAL DIGITAL COMMUNICATION.....	57
TYMOSHCHUK N. M. ABSTRACT AS A GENRE OF ENGLISH ACADEMIC DISCOURSE: RHETORICAL STRUCTURE AND LINGUISTIC FEATURES.....	63
БАБЧУК Ю. Й., БАБІЙ С. М. ТЕОРІЇ СПРИЙНЯТТЯ ТА ЗАСВОЄННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	69
БАНДУРА Т. Й. КОНЦЕПТ «ЧАС» ТА ЙОГО НАРАТИВНА ФУНКЦІЙНІСТЬ У НАУКОВО-ФАНТАСТИЧНОМУ РОМАНІ БЛЕЙКА КРАУЧА «РЕКУРСІЯ».....	74
БАРАНОВСЬКА Л. В. ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ ДИСКУРС: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	81
БЕРЕГОВЕНКО Н. С., СТОЛБЕЦЬКА С. Б. ПЕРИФЕРІЙНІ СИНОНІМІЧНІ РЯДИ ПРИКМЕТНИКІВ РОЗМІРУ, ЩО ВХОДЯТЬ ДО МІКРОПОЛЯ НА ПОЗНАЧЕННЯ МАЛОГО ЗАГАЛЬНОГО РОЗМІРУ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.....	90
БОНДАРЕНКО К. Л., БОНДАРЕНКО О. С. ФУНКЦІЙНА АДАПТАЦІЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ КОРИСТУВАЦЬКОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА ІСПАНСЬКІЙ ЛОКАЛЯХ В УМОВАХ АВТОМАТИЗОВАНОГО ПЕРЕКЛАДАЦЬКОГО ПРОЦЕСУ.....	97
БОРИСОВ О. О. КОНЦЕПТИ <i>СВОБОДА</i> ТА <i>FREEDOM</i> В УКРАЇНОМОВНІЙ ТА АНГЛОМОВНІЙ СВІДОМОСТІ: ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ, ФІЛОСОФСЬКИЙ ТА ПРАВНИЧИЙ АСПЕКТИ.....	107
ВАКУЛОВИЧ Л. Л., НАЗАРЕНКО Н. Г., РЕГУШЕВСЬКА І. А. ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНИЙ ТЕКСТ У КООРДИНАТАХ СУЧАСНОЇ ОСВІТНЬОЇ ЛІНГВІСТИКИ.....	114
ГАЛЯН О. В., ХАЙЧЕВСЬКА Т.М., ХІРОЧИНСЬКА О. І. БАГАТОЗНАЧНІСТЬ ФІЗИЧНИХ І ТЕХНІЧНИХ ТЕРМІНІВ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ (НА МАТЕРІАЛІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ).....	120
ГОНЧАРУК О. В. ФОНЕТИЧНА МІМІКРІЯ ЯК СТРАТЕГІЯ АДАПТАЦІЇ АНГЛОМОВНИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ В УКРАЇНСЬКОМУ ІТ-ДИСКУРСІ.....	127
ДАНИЛЕНКО Л. В. ОКУПОВАНІ НАЗВИ-ОБЕРЕГИ: МІКРОТОПОНІМИ СЕЛА ВОСКРЕСЕНКА ПОЛОГІВСЬКОГО РАЙОНУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	134

УДК 811'367.623:791

DOI <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2026-216-12>

ПЕРИФЕРІЙНІ СИНОНІМІЧНІ РЯДИ ПРИКМЕТНИКІВ РОЗМІРУ, ЩО ВХОДЯТЬ ДО МІКРОПОЛЯ НА ПОЗНАЧЕННЯ МАЛОГО ЗАГАЛЬНОГО РОЗМІРУ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

PERIPHERAL SYNONYMIC ROWS OF ADJECTIVES OF DIMENSION INCLUDED IN THE MICROFIELD FOR THE DESIGNATION OF SMALL GENERAL SIZE IN ENGLISH

Береговенко Н. С.,

*orcid.org/0000-0001-8279-0613**асистент кафедри романо-германської філології та перекладу
Білоцерківського національного аграрного університету*

Столбецька С. Б.,

*orcid.org/0000-0002-0903-8756**старший викладач кафедри романо-германської філології та перекладу,
Білоцерківського національного аграрного університету*

У статті здійснено лексико-семантичний аналіз периферійних синонімічних рядів англійських прикметників розміру, що входять до мікрополя на позначення малого загального розміру. Метою дослідження є формування корпусу прикметників зі значенням «мала величина» та виявлення їхніх диференційних ознак у межах лексико-семантичної групи шляхом синонімічного та семасіологічного аналізу. Матеріалом дослідження слугували дані тлумачних, синонімічних, етимологічних і частотних словників сучасної англійської мови, зокрема The Oxford English Dictionary, Webster's Collegiate Thesaurus, Webster's New Dictionary of Synonyms, Crabb's English Synonyms.

У роботі застосовано семасіологічний підхід, що передбачає вивчення значеннєвої структури прикметників у межах лексико-семантичної групи з урахуванням польової організації значення. Встановлено, що мікрополе «мала величина» характеризується наявністю центрального та периферійних синонімічних рядів, формування яких зумовлене різноманітними диференційними ознаками, зокрема ступенем градації ознаки, експресивністю, стилістичною маркованістю та особливостями сполучуваності. Доведено, що прикметники зі значенням малого розміру виявляють високий рівень експресивності, який реалізується через квантифікативні компоненти значення, метафоризацію та словотворчі засоби. Окреслено роль запозиченої лексики у формуванні периферійних синонімічних рядів та простежено етимологічну неоднорідність аналізованих прикметників. Наукова новизна дослідження полягає у комплексному описі функціонально-семантичних характеристик прикметників малого розміру та встановленні їхнього місця в системі параметричних прикметників сучасної англійської мови. Практична значущість роботи визначається можливістю використання її результатів у курсах лексикології, стилістики та перекладознавства.

Ключові слова: параметр, прикметник, синонім, семантика, синонімічний ряд, лексико-семантична група.

The article presents a lexical and semantic analysis of peripheral synonymic rows of English adjectives of dimension that form the microfield denoting small general size. The aim of the study is to compile a corpus of adjectives expressing the meaning of "small size" and to identify their differential features within the lexical-semantic group by means of synonymic and semasiological analysis. The research material is based on data from explanatory, synonymic, etymological, and frequency dictionaries of modern English, including The Oxford English Dictionary, Webster's Collegiate Thesaurus, Webster's New Dictionary of Synonyms, and Crabb's English Synonyms.

© Береговенко Н. С., Столбецька С. Б., 2026

Стаття поширюється
на умовах ліцензії
відкритого доступу (CC BY 4.0)

The study employs a semasiological approach that focuses on the analysis of the semantic structure of adjectives within a lexical-semantic group, taking into account the field organization of meaning. It is established that the microfield of “small size” is characterized by the presence of both central and peripheral synonymic rows, whose formation is determined by various differential features, such as the degree of gradation of the feature, expressiveness, stylistic markedness, and patterns of lexical compatibility.

The research demonstrates that adjectives denoting small size exhibit a high degree of expressiveness, which is realized through quantificational components of meaning, metaphorical extension, and word-formation devices. Particular attention is paid to the role of borrowed vocabulary in the formation of peripheral synonymic rows and to the etymological heterogeneity of the analyzed adjectives. The scientific novelty of the study lies in the comprehensive description of the functional and semantic characteristics of adjectives denoting small size and in determining their place within the system of parametric adjectives in modern English. The practical significance of the research consists in the possibility of applying its results in courses on lexicology, stylistics, and translation studies.

Key words: dimension, adjective, synonym, semantics, synonymous rows, lexical and semantic group.

Постановка проблеми. Актуальність дослідження зумовлена недостатньою визначеністю ступеня подібності й розмежування прикметників зі значенням «мала величина», а також труднощами добору адекватного синоніма відповідно до конкретного контексту вживання. Повноцінне оволодіння лексичними ресурсами іноземної мови, зокрема англійської, неможливе без ґрунтовного аналізу семантичної структури слова, його значеннєвих відтінків, здатності до сполучуваності та участі у формуванні синонімічних рядів. У цьому зв'язку особливої ваги набуває проблема виокремлення та опису диференційних ознак лексико-семантичної групи прикметників розміру зі значенням «мала величина».

Матеріалом дослідження послуговували дані, отримані з тлумачних, синонімічних і частотних словників. Приклади, що ілюструють основні принципи сполучуваності лексем, узяті з *The Oxford English Dictionary* [1], *Webster's Collegiate Thesaurus* [2], *Webster's New Dictionary of Synonyms* [3]. Для аналізу мовних одиниць застосовано семасіологічний підхід, у межах якого лексико-семантична група розглядається як найбільш репрезентативна форма об'єднання семантично споріднених слів однієї частини мови. Основним критерієм виокремлення такої групи виступає семантичний чинник, що передбачає наявність стійких смислових зв'язків між лексичними значеннями її компонентів.

Практична значущість дослідження полягає в можливості використання отриманих результатів у викладанні лексикології та стилістики англійської мови, а також у процесі підготовки студентських курсових і кваліфікаційних робіт. Окрім того, поданий матеріал може слугувати довідковою базою для коректного використання аналізованих прикметників у різних комунікативних ситуаціях. Теоретична значущість роботи полягає у поглибленні вивчення параметричних прикметників, зокрема в аспекті їх словотвірних особливостей і визначення продуктивних моделей творення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика прикметників розміру широко представлена у працях вітчизняних і зарубіжних мовознавців. Параметричні прикметники досліджувалися на матеріалі різних мов та з позицій різних наукових підходів. Зокрема, увагу науковців було зосереджено на їхніх структурно-семантичних характеристиках (В. В. Архелюк, Г. Н. Гумовська, Н. І. Дзеньдзюра, В. В. Жукова, О. В. Соловійова, Т. Гівон), парадигматичних і синтагматичних властивостях (В. В. Архелюк, В. В. Левицький, Д. Болінджер), особливостях лексичної сполучуваності (А. Ф. Андрусь, В. В. Архелюк, Г. М. Пахолок), а також явищах синонімії та антонімії (Г. В. Аксьонова-Пашковська, О. В. Бублик, С. П. Денисова) [4, с. 50]. Попри значні напрацювання у сфері вивчення параметричних прикметників, низка аспектів залишається недостатньо висвітленою. Зокрема, актуальними є питання польової організації їхньої семантики, широкого спектра сполучуваності та чіткої диференціації ознак лексико-семантичної групи прикметників розміру зі значенням «мала величина».

Метою дослідження є формування корпусу прикметників зі значенням «мала величина» та виявлення їхніх диференційних ознак у межах лексико-семантичної групи шляхом синонімічного та семасіологічного аналізу. Для реалізації поставленої мети в роботі передбачено розв'язання таких завдань: по-перше, систематизувати лексичні одиниці шляхом об'єднання їх у тематичні групи та визначити диференційні ознаки синонімічних рядів прикметників малого розміру; по-друге, обґрунтувати підвищену експресивність прикметників цієї лексико-семантичної групи, зумовлену значним відхиленням позначуваної ознаки від норми; по-третє, виокремити периферійні синонімічні ряди параметричних прикметників і описати специфіку їхніх семантичних розбіжностей.

Виклад основного матеріалу. Поняття розміру, що лежить в основі досліджуваної ЛСГ параметричних прикметників, відноситься до числа найважливіших категорій буття, що характеризує явища та предмети реальної дійсності. Будь-яка діяльність людини, її існування здійснюється в рамках певного простору і часу. Тому не викликає подиву той факт, що пізнавальна категоризація цих понять є досить важливою і спрямована на систематизацію даних про навколишнє середовище [4, с. 51]. Перш ніж перейти до класифікацій досліджуваних прикметників, варто розібратись, що ж таке розмір та як ми визначаємо розмір предметів. Розмір кожного предмету описується через наступні параметри: його висоту, глибину, довжину та широту. Окрім загального розміру, якому відповідають прикметники із двома основними семами "великий, величезний, здоровий та інші" або "маленький, невеликий та інші" та "розмір", існує можливість описати розмір предмета за одним із параметрів, виділяючи певну окрему характеристику предмета. Кожен із даних параметрів так само має два значення: "великий за висотою / глибиною / довжиною" та "маленький". Цим значенням відповідають антонімічні пари, в яких представлені три семи "розмір", "великий / маленький" та "висота / ширина / довжина": *високий – низький, глибокий – мілкий, довгий – короткий, широкий – вузький* [5, с. 4]. У мовознавстві існує безліч класифікацій параметричних прикметників. Ми ж, у свою чергу, найбільше схилиємось до класифікації, яку запропонувала Тетяна Линник у своїй монографії «Параметричні прикметники та їх становлення» [6, с. 6]. Її класифікація є, на нашу думку, набагато точнішою, оскільки дослідниця виходить із понять центру або ядра та периферії. Периферійні слова ототожнюються з центральними семантично, групуючись навколо них і формуючи в лексико-семантичній групі розміру відповідно конфронтовані за значенням величини мікрополя: 1) загального розміру: а) великого; б) малого; 2) висоти: а) великої; б) малої; 3) товщини: а) великої; б) малої; 4) ширини: а) великої; б) малої; 5) довжини: а) великої; б) малої; 6) глибини: а) великої; б) малої [6, с. 10].

У нашому дослідженні ми виділяємо чотири групи синонімічних рядів (далі СР) параметричних прикметників. Як вже було зазначено, лексичне значення слова має польову структуру, у ньому виокремлюються ядро і периферія. До ядра належать постійні, до периферії – ймовірнісні компоненти. Однак ядерні та периферійні семи можуть мінятися в різних СР. Величина предметів, їх розмір є чітко вираженою якістю, ознакою предмета. Ця властивість відображена і закріплена в мові з найдавніших часів. Важливою в даному контексті є проблема диференціації ознак синонімічних рядів (СР) прикметників розміру зі значенням «мала величина». Новизна дослідження полягає в тому, що, хоча окремі прикметники розміру були предметом досліджень, але загальна картина функціонально-семантичних характеристик пласту прикметників малого розміру, що мають просторову орієнтацію в довжину, ширину, висоту, глибину, товщину, та їх участі в побудові системи семантичних груп прикметників англійської мови детально не розроблена. Слова, що складають лексичну систему мови, утворюють об'єднання на основі певних, заданих дослідником семантичних зв'язків. Подібним об'єднанням є лексико-семантична група (ЛСГ) – реальний об'єкт існування лінгвістичних елементів і, водночас, певний спосіб, що використовується для класифікації лексики. У межах ЛСГ із значенням «мала величина» можна виділити певні підгрупи, елементи яких об'єднуються синоніміч-

ними зв'язками. Вони і утворюють синонімічні ряди. Центральне місце в ЛСГ «мала величина» займає СР – *small* (маленький), *little* (маленький), *diminutive* (крихітний, мініатюрний), *petite* (малого зросту, витончений), *wee* (крихітний), *tiny* (крихітний), *teeny-weeny* (крихітний), *minute* (дрібний), *microscopic* (мікроскопічний), *atomic* (атомний), *miniature* (мініатюрний), *manikin* (мініатюрний), *minimal* (мінімальний), *homeopathic* (дрібний, гомеопатичний), *minuscule* (маленький), *infinitesimal* (нескінченно малий), *tiddley* (маленький), *slender* (крихкий), *bijou* (маленький, витончений). Всі ці прикметники характеризують об'єкти малого розміру. Кількість синонімів, що входять до синонімічних рядів, варіюється в різних словниках. СР розглядаються або дуже вузько: так, у словнику «Crabb's English Synonyms» [7] до синонімів розглянутого ряду зараховуються лише два прикметники: *small* (маленький) і *little* (маленький); або дуже широко: так, в «Webster's Collegiate Thesaurus» [2] до синонімів зараховуються прикметники *small* (маленький), *bantam* (карликовий), *monkey* (маленький), *little* (маленький), *petite* (малого зросту, витончений), *smallish* (дрібний). Якщо в дефініції прикметника *bantam* (карликовий) ще можна виявити сему малого розміру (*a small variety of the domestic fowl*), то в прикметнику *monkey* (маленький) вона відсутня. Укладачі деяких словників, наприклад, «Webster's New Dictionary of Synonyms» [3], реєструють параметричні прикметники з різним ступенем градації ознаки в одному випадку в різних статтях, тобто не зараховують їх до синонімів, а в інших – в одній словниковій статті, тобто зараховують їх до синонімів. У даній статті прикметники, що виражають різний ступінь ознаки, включені в один СР, оскільки члени такого ряду знаходяться в кількісній опозиції якісно тотожної ознаки. При кількісному протиставленні автори виходять не з якихось абсолютних мір ознаки, а з кількості ознаки більше або менше деякої середньої, нормальної величини у даного класу речей. Найчастіше нас цікавить не стільки порівняння предметів різних класів за абсолютною мірою ознаки, скільки відносне зіставлення за цією ознакою всередині кожного класу. Тому в кожному класі речей відносна наближена міра ознаки має різну абсолютну величину. Так, наприклад, у сполученнях *diminutive bird* (крихітна пташка), *diminutive pine* (крихітна сосна), *diminutive cottage* (крихітний котедж) зазначені предмети є крихітними тільки стосовно свого класу предметів, оскільки навіть найкрихітніший будиночок буде незрівнянно більшим навіть за найбільшу пташку. Таким чином, семантика подібних ознакових слів відносна, абсолютна міра ознаки для них не існує, тому що вона діє лише в рамках того чи іншого класу і передбачає знання приблизних співвідношень за кількістю ознаки. Категорія квантифікації належить до числа універсальних категорій. У сучасній логіці під квантифікацією розуміється точне виявлення, визначення обсягів суб'єкта і предмета суджень, що досягається введенням у судження кванторних слів [8, с. 78]. Квантифікація являє собою будь-яке вимірювання об'єкта найменування, метою якого є відображення його кількісних характеристик. Кількісна визначеність є величиною наявності чого-небудь, яка в результаті порівняння може бути виражена приблизно або практично точно. На відміну від якості, яка визначається характером явища, тим, що воно собою являє, будь-яка конкретна кількість характеризує, скільки є такого явища. Кількість є визначеністю явища, що представляє собою величину (ступінь) наявності, вираженості чогось. Таким чином, кількість, величина, інтенсивність, ступінь – ознаки, які складають кількісні характеристики об'єкта найменування [8, с. 79]. Інтенсифікація – один із засобів квантифікації як більш широкого поняття будь-якого виміру ознаки. Значення квантифікації можуть бути представлені не тільки як лексичне значення, але і як лексико-граматичне (ступінь порівняння прикметників), а також як словотворче значення. У словникових дефініціях прикметників присутні ідентифікатори, які вказують на ступінь прояву ознаки. Наприклад: *wee* (крихітний, дуже маленький) – *extremely small* (високий ступінь прояву ознаки); *tiny* (крихітний) – *very small* (високий ступінь прояву ознаки); *small* (маленький) – *of comparatively little size* (помірний ступінь прояву ознаки); *smallish* (дрібний) – *rather little* (помірний ступінь прояву ознаки). У дослідженні У. Бакланда [9, с. 126] наводиться класифікація ідентифікаторів за вираженим ними ступенем наявності

ознаки. Ідентифікаторами значень квантифікації служать слова з префіксами *over-* і *super-*. Значення квантифікації в суфіксальній системі похідних прикметників англійської мови не має свого спеціального вираження, а включається в смислову структуру словотворчих моделей разом з іншими значеннями. О. Есперсен виділяє значення «повний» у похідних прикметників із суфіксами *-full* і *-ous*. Значення «дещо, певним чином» у похідних з суфіксами *-ish* і *-y* [8, с. 69]. Г. Мерченд включає похідні з суфіксами *-ish*, *-like*, *-ly*, *-y* в семантичну структуру наближеності [10, с. 29]. Таким чином, всі квантифікативні характеристики в значенні синонімів будуть враховуватися при визначенні диференційних ознак членів синонімічних рядів. Інваріантним значенням СР з домінантою *small* (маленький), тобто загальним компонентом у змісті всіх членів ряду, є сема *small in size* (маленького розміру). Дуже близьким до домінанти є прикметник *little* (маленький). Однак однією з ознак домінанти цього прикметника є віднесення до нейтрального стилю. *Little* (маленький) вживається в основному в художньо-белетристичному стилі, а *small* (маленький) – як в художньому, так і в науковому, побутово-діловому та офіційному функціональних стилях мовлення. У більшості випадків *little* (маленький) набуває конотації емоційно-суб'єктивної оцінки. Значення «маленький, невеликий за розміром» не є для нього провідним, оскільки в ньому переважає значення емоційної оцінки. Деякі науковці висловлюють точку зору, що в сучасній англійській мові *little* (маленький) не позначає розміру предмета як такого. На основі *little* (маленький) утворено велику кількість колоквіалізмів, наприклад: *itty* (малюк, крихітка) використовується стосовно дітей і маленьких домашніх тварин; *itty-bitty* (крихітка, крихітка), *itsy-bitsy* (крихітка, крихітка), *little + bitsy* (крихітка, крихітка) зі значенням *small* (*charmingly* (чарівно)) або з протилежним емоційним значенням (*disparagingly* (зневажливо)). *Small* (маленький) на правах неодмінного компонента в дефініції входить в семантичну структуру інших членів СР, наприклад: *diminutive* (крихітний) – *of less size or degree than the ordinary* (меншого розміру або ступеня, ніж зазвичай), *small* (маленький), *little* (маленький); *tiny* (крихітний) – *very small* (дуже маленький); *minute* (дрібний) – *very small in-size, extent, amount or degree* (дуже маленький за розміром, кількістю або ступенем); *wee* (крихітний) – *extremely small, tiny* (надзвичайно маленький, крихітний). У слів-синонімів межі охоплення дійсності виявляються вужчими, ніж у слів, що відображають конкретну предметно-понятійну співвіднесеність у повному обсязі. Тут діє системна семантична залежність як відносна властивість мовного знака, що породжує процес «утиску» і «притосування» слів одне до одного і визначає взаємовідношення слова з лексичною системою даної мови, процес їх семантичного взаємовідношення [6, с. 169]. Однак чим ширша понятійна ознака прикметника, тобто чим більшої кількості різнорідних категорій, предметів, артефактів, людей притаманна дана ознака, тим бідніший зміст даної понятійної ознаки. Таке узгодження і взаємообмеження слів, що належать до одного семантичного поля, спостерігається і в досліджуваному СР. Диференціальні ознаки в значенні синонімів описуваного ряду визначаються на основі як словникових дефініцій, так і даних синтагматичного аналізу. Про наявність окремих диференціальних ознак свідчать не співпадаючі частини словникових дефініцій, а також контексти, де неможлива взаємозамінність синонімів, і більш вузька сфера вживання одного зі слів. Так, наприклад, *diminutive* (крихітний) не тільки передбачає більше відхилення від нормального розміру, ніж *small* (маленький) або *little* (маленький), але часто крайнє або навіть неприродне відхилення від норми. Це прикметник вживається як з одухотвореними, так і з неживими іменниками. Межі охоплення дійсності прикметника *petite* (маленького зросту, витончений) виявляються набагато вужчими і обмежуються лише описом стрункої елегантної жінки. *Wee* (крихітний) вживається або в діалектній мові (шотландська мова) замість *small* (маленький) або *little* (маленький), або як еквівалент *diminutive* (крихітний). *Tiny* (крихітний), у порівнянні з *diminutive* (крихітний) і *wee* (крихітний), передбачає крайню малість розміру однорідних предметів або предметів, що розглядаються в порівнянні з іншими предметами. У прикметників *wee* (крихітний) і *tiny* (крихітний) є велика кількість варіантів: *weeny* (крихітний), *weensy*

(крихітний), *teeny-weeny* (крихітний), *teeny* (крихітний), *teenty* (крихітний), *teensy* (крихітний) і деякі інші. Всі вони характерні для дитячої мови або жартівливої манери розмови. Емоційність досягається завдяки суфіксу *-y* або інкорпорованому суфіксу *-s*, а також редуплікації. Повтор як морфологічний процес словотворення в сучасній літературній мові малопродуктивний. Однак у просторіччі повтор – продуктивний спосіб словотворення і досить поширений. Також він стає особливим типом підсилювальних форм словотворення в сучасній літературній мові. Оскільки варіанти не несуть додаткової інформації, їх можна вважати рівнозначними існуючими формами, що забезпечує їх вільне варіювання в межах одного стилю. Наступний член СР *minute* (дрібний, найдрібніший) передбачає вкрай малий розмір предмета відносно абсолютного масштабу, тобто мікроскопічний або близький до мікроскопічного. *Microscopic* (мікроскопічний) характеризує предмети, які настільки дрібні, що їх буквально можна розглядати під мікроскопом. Однак прикметник може вживатися і в переносному значенні. *Atomic* (найдрібніший, атомний) визначає настільки малі предмети, що вони вже неподільні. Це найабсолютніший і найемфатичніший термін, тому що, як би не були предмети малі, вони, тим не менш, складаються з багатьох атомів. *Miniature* (мініатюрний) характеризує предмети, які досконалі за формою, але представлені в мініатюрі, в меншому масштабі, наприклад, *miniature camera* (мініатюрний фотоапарат). *Homeopathic* (дрібний, гомеопатичний) позначає щось крихітне, подібно до доз у гомеопатії, а *minuscule* (маленький) – подібно до мінускулів. Ці значення є переносними. Вони виникли на основі основного номінативного значення прикметників. *Homeopathic* (дрібний) має позначку *ironical* (з іронією). Автором цього прикметника є німецький лікар С. Гахнеман, засновник науки гомеопатії. Своєрідність вживання слів в іронічному сенсі відзначав ще в 1884 році В. І. Шерцль і відносив це явище до енантіосемії [10, с. 55]. Близьким за значенням до *homeopathic* (дрібний) є прикметник *manikin* (мініатюрний), але тут передбачається ще й витонченість. Крім того, це слово відноситься до рідкісної лексики. *Infinitesimal* (нескінченно малий) означає щось настільки маленьке, що його неможливо виміряти. Воно виникло на основі математичного терміна і використовується в гіперболічному значенні. Таким чином, у даному СР ознака малого розміру позначається за ступенем градації ознаки *small – little – diminutive, tiny – minute – microscopic – atomic*. Градація – це окремий випадок конкретизації, оскільки базується на ступені вираженості ознаки. Градація – порівняння видових понять між собою. Важко визначити на цій шкалі місце таких прикметників, як *petite* (маленький, мініатюрний), яке фіксує розмір тільки для певної групи об'єктів, *homeopathic* (дрібний, гомеопатичний), *miniscule* (маленький), які використовуються в гіперболічному сенсі, *wee* (крихітний) як діалектизм, *miniature* (мініатюрний), яке відноситься до будь-якого об'єкта, представленого в зменшеному масштабі. Даний СР пройшов певний шлях розвитку. До споконвічної лексики відносяться прикметники *small* (маленький), *little* (маленький), *wee* (крихітний). Споконвічно англійськими словами вважаються слова із загальними індоєвропейськими коренями, загальнонімецькі слова і власне англійські [8, с. 88]. До XVII ст. з тих, що збереглися донині, до них додалися *diminutive* (крихітний, мініатюрний), *tiny* (крихітний), *minute* (дрібний, найдрібніший), *infinitesimal* (нескінченно малий). У XVIII ст. – *petite* (маленький, мініатюрний), *miniature* (мініатюрний), *microscopic* (мікроскопічний). У XIX ст. додалися ще два прикметники – *atomic* (крихітний, атомний) і *miniscule* (маленький). Лексика запозичувалася в основному з французької мови: *petite* (маленький, мініатюрний), *atomic* (крихітний, атомний), *miniature* (мініатюрний), *diminutive* (крихітний, мініатюрний), *minuscule* (маленький), а також з латинської мови: *microscopic* (мікроскопічний), *minute* (дрібний, найдрібніший). *Infinitesimal* (безмежно малий) утворено за допомогою суфікса *-al* від латинського слова *Infinitesimus*. Це слово має свого автора. Воно було створено філософом Карлом Лейбніцем. Прикметник *tiny* (крихітний) існує в англійській мові з періоду Середньовіччя, але джерело його походження невідоме [8].

Висновки. Таким чином, ми з'ясували, що всі члени даного СР мають свої диференціальні ознаки. Вивчення диференціальних ознак синонімів на основі словникових дефініцій показало, що поряд з нейтральною лексикою в синонімічних рядах представлена емоційно забарвлена лексика. В емоційній лексиці номінативні відносини ускладнені оціночно-характеристичними смисловими відтінками. Емоційна оцінка може входити в номінативне значення прикметників, може виражати емоційну оцінку в переносних значеннях, а також за допомогою афіксів. Емоційність безпосередньо пов'язана з оціночністю, оскільки позитивна оцінка передається через позитивну емоцію, а негативна оцінка – через негативну емоцію; поряд з позитивною і негативною оцінкою виділяється нульова оцінка, яка виражає суто раціональний зміст. Внутрішня форма багатьох прикметників виявляється мотивованою вихідною одиницею, що робить більш опуклою ту частину семантики слова, яка співвідноситься з його мотивувальною ознакою. Мотивованість – одне з найважливіших засобів емоційно-експресивного компонента слова.

У формуванні емоційного шару лексики велику роль відіграє метафорична номінація, що дозволяє позначити нові реалії, а також виділити і матеріалізувати в мовній формі нові грані відомого. Відмінності в значенні синонімів можуть полягати в здатності прикметників відображати різний ступінь ознаки. Категорія квантифікації належить до числа універсальних категорій. Кількісні характеристики об'єкта найменування складають такі ознаки, як кількість, величина, інтенсивність, ступінь. Вивчення етимологічних основ синонімічних рядів показало, що більшість домінант синонімічних рядів належить до споконвічної лексики. Будучи стилістично нейтральними, вони мають набагато вищу частотність, ніж емоційно забарвлені прикметники. Величезна роль у поповненні ЛСГ прикметників із значенням «мала величина» належить запозиченням.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Oxford English Dictionary. Oxford: Oxford University Press, 1977. 13 vols.
2. Webster's Collegiate Thesaurus. Springfield, MA: G. & C. Merriam Co., 1976. 894 p.
3. Webster's New Dictionary of Synonyms. Springfield, MA: Merriam Webster, 1984. 909 p.
4. Береговенко Н. С., Резнік В. Г. Синонімічні особливості прикметників розміру, що входять до мікрополя на позначення великого загального розміру в англійській мові. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2025. Вип. 1 (212). С. 49–55. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2025-212-7>
5. Соловійова О. В. Семантична еволюція прикметників розміру в англійській мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04. Чернівці, 2010. 20 с.
6. Линник Т. Г. Параметричні прикметники і їх становлення. Київ: Наукова думка, 1982. 198 с.
7. Crabb G. Crabb's English Synonyms. London: Grosset & Dunlap, 1977. 742 p.
8. Jespersen O. A Modern English Grammar on Historical Principles: Part VI. Morphology. London: George Allen & Unwin, 1946. 214 p.
9. Buckland U. The Collocation of Adverbs of Degree in English. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis, 1970. 341 p.
10. Marchand H. The Categories and Types of Present-Day English Word-Formation: A Synchronic-Diachronic Approach. Wiesbaden: Harrassowitz, 1980. 379 p.

Дата першого надходження статті до видання: 07.01.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 09.02.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 14.04.2026